

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

2017/2069(INI)

9.11.2017

YTTRANDE

från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

till utskottet för framställningar

över rapporten om EU-medborgarskapet 2017: Stärka medborgarnas rättigheter i en union av demokratisk förändring
(2017/2069(INI))

Föredragande av yttrande (*): Csaba Sógor

(*) Associerat utskott – artikel 54 i arbetsordningen

PA_NonLeg

FÖRSLAG

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor uppmanar utskottet för framställningar att som ansvarigt utskott infoga följande i sitt resolutionsförslag:

- med beaktande av kommissionens rapport av den 31 januari 2017 om EU-medborgarskapet 2017 *Stärka medborgarnas rättigheter i en union av demokratisk förändring* (COM(2017)0030),
- med beaktande av stadgan om utbildning i demokratiskt medborgarskap och utbildning om de mänskliga rättigheterna,
- med beaktande av resultatet från det offentliga samråd om EU-medborgarskap som genomfördes av kommissionen 2015 och av resultatet från 2015 års Eurobarometerundersökningar om valrättigheter och om medborgarskap,
- med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*),
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1381/2013 om inrättande av ett program Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap för perioden 2014–2020,
- med beaktande av Köpenhamnskriterierna och den uppsättning EU-regler som ett kandidatland måste uppfylla om det önskar bli medlem i unionen (EU:s regelverk),
- med beaktande av de utfrågningar som anordnats av utskottet för framställningar under 2016 och 2017, alltså den gemensamma offentliga utfrågningen den 11 maj 2017 tillsammans med utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor och utskottet för sysselsättning och sociala frågor om situationen och rättigheterna för EU-medborgare i Förenade kungariket, den offentliga utfrågningen den 11 oktober 2016 om hinder för unionsmedborgares fria rörlighet och frihet att arbeta på den inre marknaden, den offentliga utfrågningen den 4 maj 2017 om bekämpning av diskriminering och skydd av minoriteter och den gemensamma offentliga utfrågningen den 15 mars 2016 tillsammans med kommissionen (GD Rättsliga frågor och konsumentfrågor) och utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor, utskottet för konstitutionella frågor och utskottet för rättsliga frågor, om unionsmedborgarskapet i praktiken: våra gemensamma värderingar, rättigheter och demokratiska deltagande.
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier,
- med beaktande av de studier som 2016 och 2017 beställdes av parlamentets utredningsavdelning C på begäran av utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor och utskottet för framställningar, om hinder för rätten till fri rörlighet och vistelse för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar,

- med beaktande av slutsatserna från Europeiska unionens råd nr 9166/3/11 och 9167/3/11 av den 9 juni 2011 om slutförande av utvärderingsprocessen och Bulgariens och Rumäniens tekniska beredskap att ansluta sig till Schengenområdet,
- med beaktande av den anmälan som Förenade kungarikets premiärminister gjorde till Europeiska rådet den 29 mars 2017 i enlighet med artikel 50.2 i fördraget om Europeiska unionen,
- med beaktande av sin resolution av den 5 april 2017 om förhandlingarna med Förenade kungariket efter landets anmälan om sin avsikt att utträda ur Europeiska unionen (2017/2593(RSP))¹,
- med beaktande av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter samt den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk,
- med beaktande av den studie *Towards a Comprehensive EU Protection System for Minorities* som 2016 beställdes av parlamentets utredningsavdelning C på begäran av utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor,
- med beaktande av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (nedan kallad *Istanbulkonventionen*),
- med beaktande av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som antogs i New York den 13 december 2006 och ratificerades av EU den 23 december 2010,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 15 november 2010 *EU:s handikappstrategi 2010–2020: Nya åtgärder för ett hinderfritt samhälle i EU* (COM(2010)0636),
- med beaktande av kommissionens meddelanden om integreringen av romerna (COM(2010)0133, COM(2012)0226, COM(2013)0454, COM(2015)0299, COM(2016)0424), inklusive meddelandet *En EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020* (COM(2011)0173),
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 20 april 2016 *Att genomföra den europeiska säkerhetsagendan mot terrorism och bana väg för en säkerhetsunion*,
- med beaktande av rådets direktiv (EU) 2015/637 om samordnings- och samarbetsåtgärder för underlättande av konsulärt skydd till icke-företrädde unionsmedborgare i tredjeländer och om upphävande av beslut 95/553/EG, EUT L 106, 24.4.2015, och av följande skäl:
 - A. Lissabonfördraget har inneburit stora framsteg för unionsmedborgarna, eftersom det har befast de rättigheter och garantier som är knutna till EU-medborgarskapet, gett stadgan rättsverkan och fört området med frihet, säkerhet och rättvisa in i EU:s lagstiftningsbehörighet.
 - B. Fördraget om Europeiska unionen fastställer att unionen bör erbjuda sina medborgare

¹ Antagna texter, P8_TA(2017)0102.

ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

- C. Enligt artikel 21 i stadgan ska all diskriminering på grund av bland annat kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning vara förbjuden.
- D. Vid utformningen och genomförandet av sin politik och verksamhet söker Europeiska unionen bekämpa all diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Principen om icke-diskriminering är det primära uttrycket för unionsmedborgarskapet.
- E. Rätten till likabehandling är en grundprincip för Europeiska unionen och en grundläggande rättighet för alla människor. Artikel 9 i EU-fördraget, i vilken unionsmedborgarskapet fastställs, säger uttryckligen att unionen i all sin verksamhet ska respektera principen om jämlikhet mellan sina medborgare, som ska få lika uppmärksamhet från unionens institutioner, organ och byråer. Ungefär 8 procent av unionsmedborgarna tillhör en nationell minoritet, och ungefär 10 procent talar ett regionalt språk eller ett minoritetsspråk. EU har ingen rättslig ram som garanterar deras rättigheter såsom medlemmar av en minoritet och de kan behandlas olika, beroende på i vilken medlemsstat de bor. Skydd av minoriteter är inte detsamma som strategier mot diskriminering. Likabehandling är en grundläggande rättighet för alla medborgare, inte ett privilegium.
- F. Enligt kommissionen rapport om EU-medborgarskapet 2017 har sedan 2012 har allt fler människor rapporterat att de upplevt någon form av diskriminering.
- G. Likabehandlingsorganen är avgörande för att bekämpa diskriminering och säkerställa ett verkkningsfullt genomförande av lagstiftningen om likabehandling. De nationella likabehandlingsorganen saknar europeiska normer som säkerställer att organen får ett tillräckligt brett mandat och åtnjuter finansiellt och organisatoriskt oberoende för att kunna utföra sina uppgifter.
- H. Unionsmedborgarskapet kompletterar och ersätter inte det nationella medborgarskapet. I artikel 20 i EUF-fördraget föreskrivs att varje person som är medborgare i en medlemsstat ska vara unionsmedborgare, med de rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i fördragen och stadgan.
- I. Fri rörlighet är en av EU:s fyra grundläggande friheter. Den fastslås i fördragen som en hörnsten för europeisk integration och är en av de rättigheter som unionsmedborgarna sätter mest värde på.
- J. Rätten till fri rörlighet och utövandet av denna rättighet står i centrum för unionsmedborgarskapet. Unionsmedborgarna riskerar fortfarande att stöta på ett antal kvarstående eller nya hinder för sin rätt till fri rörlighet och bosättning, såsom orimliga krav på dokumentation, tungrodda förfaranden för att erhålla uppehållsrätt, svårigheter att få tillgång till hälso- och sjukvård och långdragna förfaranden för att få möjlighet till anställning eller få sina yrkeskvalifikationer erkända. Vissa unionsmedborgare har utvisats eller meddelats utvisningsbeslut inom EU.

- K. Upprättandet av Schengenområdet och införlivandet av Schengenregelverket i EU-ramarna stärker i betydande grad den fria rörligheten i EU och är en av de största landvinningarna i det europeiska integrationsprojektet. Europeiska unionens råd bekräftade i sina slutsatser nr 9166/3/11 och 9167/3/11 av den 9 juni 2011 det framgångsrika slutförandet av utvärderingsprocessen och Bulgariens och Rumäniens tekniska beredskap att ansluta sig till Schengenområdet.
- L. Säkerhet är något av det som EU-medborgarna upplever som viktigast. EU bör ge sina medborgare en känsla av att deras frihet skyddas och deras säkerhet tryggas överallt på EU:s territorium, och samtidigt se till att deras fri- och rättigheter respekteras och värnas i lika måtto. Terrorismen utgör ett världsomfattande hot som man effektivt måste ta itu med på lokal och nationell nivå, liksom också på EU-nivå, av omsorg om unionsmedborgarnas säkerhet.
- M. Enligt kommissionens konsekvensbedömning till direktiv (EU) 2015/637 reser nästan 7 miljoner unionsmedborgare till eller bor på platser utanför EU där deras eget land inte har en ambassad eller ett konsulat. Antalet icke företrädda unionsmedborgare förväntas öka till minst tio miljoner fram till 2020. Unionsmedborgare på ett tredjelands territorium där deras ursprungsmedlemsstat inte är representerad har rätt till skydd av varje annan medlemsstats diplomatiska eller konsulära myndigheter på samma villkor som den statens medborgare.
- N. Lissabonfördraget har stärkt unionsmedborgarskapet, bland annat genom införandet av det europeiska medborgarinitiativet, genom vilket medborgarna har möjlighet att begära åtgärder från EU:s sida. Användningen av medborgarinitiativet har hittills varit förenat med praktiska och juridiska utmaningar för organisatörerna och har inte uppfyllt förväntningarna när det gäller påverkan på lagstiftningen.
- O. Erfarenheten visar att föranslutningsländerna vill respektera Köpenhamnskriterierna om demokrati, rättsstatliga principer och grundläggande rättigheter och att främja minoriteternas situation. För närvarande finns det inga lämpliga ramar som kan garantera uppfyllandet av dessa kriterier efter anslutningen och på så sätt skydda unionsmedborgarna mot eventuella konsekvenser av brott mot Köpenhamnskriterierna.
- P. För närvarande har EU, med undantag för överträdelseförfaranden, bara verktyg med begränsad effekt för att reagera på systematiska och institutionella utslag av diskriminering, rasism och främlingsfientlighet riktade mot minoriteter i alla medlemsstater. Överträdelseförfarandena gäller inte hot som inte omfattas av EU:s sekundärlagstiftning.
- Q. EU:s romska medborgare utgör den största och mest utsatta minoritetsgruppen i EU. Romerna utsätts för diskriminering och social utestängning på flera nivåer i Europa. EU:s icke-bindande lagstiftningsverktyg, såsom EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer, har spelat en begränsad roll för att se till att medlemsstaterna respekterar sina skyldigheter att följa grundläggande människorättsnormer om skydd av minoriteter och för att åtgärda institutionella former av diskriminering.
- R. Unionsmedborgare med funktionsnedsättning stöter fortfarande på många hinder för att få tillgång till anställning, utbildning och fortbildning, löper större risk att drabbas av fattigdom och socialt utanförskap än personer utan funktionsnedsättning och har svårt

att delta fullt ut i samhället och åtnjuta sina rättigheter.

- S. Det är fortfarande mycket vanligt med våld mot kvinnor i EU. EU och dess medlemsstater måste vidta alla nödvändiga åtgärder för att främja och skydda alla kvinnors rättigheter.
 - T. Enligt artikel 25 i stadgan erkänner och respekterar unionen ”rätten för äldre att leva ett värdigt och oberoende liv och att delta i det sociala och kulturella livet”.
 - U. Eftersom medborgare som flyttar från sina ursprungsländer till en annan medlemsstat löper risk att förlora sin rösträtt kan unionsmedborgare hindras från att utöva sin rätt att flytta till en annan medlemsstat och bosätta sig där.
 - V. Varje stat får, inom folkrättsliga gränser, suveränt besluta om vilka som är dess medborgare. Statslösa personer riskerar ofta frihetsberövande och utblotning. Det finns en stark koppling mellan unionsmedborgarskap och statslöshet eftersom statslösa personer som är bosatta i en medlemsstat kan bli medborgare i den och således unionsmedborgare, eller också förlora sitt medborgarskap i en medlemsstat och därmed också sitt unionsmedborgarskap.
 - W. Vissa av de viktigaste konsekvenserna av Förenade kungarikets förväntade utträde ur Europeiska unionen kommer att beröra den rättsliga ställningen, rättigheterna och skyldigheterna för brittiska medborgare bosatta i EU och för unionsmedborgare bosatta i Förenade kungariket från och med den tidpunkt då utträdet får verkan.
 - X. Miljontals medborgare, som har använt sig av rätten att bo, bilda familj, arbeta, studera och pensionera sig i Förenade kungariket och i EU-27, och har gjort avgörande livsval på grundval av dessa rättigheter, känner nu stor osäkerhet och oro för sin framtid.
1. Europaparlamentet uppmanar Europeiska unionens råd och Europeiska rådet att låta alla länder som uppfyller de nödvändiga tekniska kriterierna bli medlemmar i Schengenområdet, så att alla unionsmedborgare kan åtnjuta sin fria rörlighet utan att hindras av gränskontroller.
 2. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att regelbundet övervaka tillämpningen av direktiv 2004/38/EG i medlemsstaterna och att vidta lämpliga åtgärder för att avlägsna potentiella hinder för den fria rörligheten. Parlamentet välkomnar verktyget för e-lärande om unionsmedborgares rätt till fri rörlighet, som hjälper lokala myndigheter att bättre förstå de rättigheter och skyldigheter som den fria rörligheten medför.
 3. Europaparlamentet påminner om att EU:s lagstiftning om säkerhet bör vara tidsenlig, ändamålsenlig och effektiv när det gäller att förebygga, upptäcka och reagera på framväxande säkerhetshot. Parlamentet efterlyser ett snabbt genomförande av den europeiska säkerhetsagendan, bättre efterlevnad av EU:s befintliga rättsliga instrument på detta område samt effektivare informationsutbyte och samordning mellan medlemsstaterna och med EU:s byråer. Europaparlamentet välkomnar kommissionens initiativ för att stärka säkerhetssamarbetet mellan medlemsstaterna och stöder till fullo ett effektivare informationsutbyte bland medlemsstaterna och med EU:s byråer. Parlamentet betonar vikten av oinskränkt respekt för grundläggande rättigheter i kampen mot terrorismen. Parlamentet betonar att harmoniseringen av EU:s interna och

externa åtgärder på säkerhetsområdet är väsentlig för ett effektivt skydd av unionsmedborgarna.

4. Europaparlamentet uppmanar EU:s institutioner och medlemsstater att intensifiera insatserna för att utveckla en ändamålsenlig och genuin säkerhetsunion som hanterar alla aspekter av terroristhotet.
5. Europaparlamentet anser att avradikalisering och förebyggande av radikaliseringsprogram är en absolut prioritering för EU och förespråkar starkt att man stärker särskilda sektorsövergripande program som är inriktade på utbildning, frivillig- och kulturverksamhet, ungdomsarbete och avradikaliseringsprogram inom institutioner, lokalsamhällen, det civila samhället, religiösa samfund och regionala förvaltningar. Parlamentet anser att en övergripande politik på detta område bör kompletteras med långsiktig proaktiva avradikaliseringsprocesser på det juridiska området. Parlamentet betonar behovet att utveckla strategier för social integration och politik som bekämpar diskriminering. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att ta ett helhetsgrepp på problematiken med radikaliseringsprogram och att dra nytta av den sakkunskap som finns inom RAN-nätverket, som inrättades på initiativ av kommissionen. Parlamentet understryker att förebyggandet av radikaliseringsprogram också kan få stöd genom åtgärder som finansieras av EU-program såsom de europeiska struktur- och investeringsfonderna, Horisont 2020 och Ett Europa för medborgarna.
6. Europaparlamentet betonar att skyddet av de grundläggande rättigheterna är en förutsättning för att unionsmedborgarna fullt ut ska kunna delta i unionens demokratiska liv. Parlamentet påminner om sin resolution av den 25 oktober 2016 med förslag om att ingå en unionspakt för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter¹ som ytterligare ett verktyg för att förbättra skyddet och främjandet av de mänskliga rättigheterna – inbegripet medborgerliga rättigheter – och för att öka medborgarnas förtroende för EU-institutionerna.
7. Europaparlamentet konstaterar att unionsmedborgare får vända sig till Europeiska ombudsmannen, vilket är en av de huvudsakliga rättigheter som är knutna till unionsmedborgarskapet.
8. Europaparlamentet påminner om att de flesta klagomål som Europeiska ombudsmannen tog emot under perioden 1 januari 2013–30 juni 2016 avsåg en påstådd brist på insyn, så som kommissionen belyser i sin rapport av den 24 januari 2017 om arbetet för ett väl fungerande EU-medborgarskap 2013–2016 (COM(2017)0032). Parlamentet är övertygat om att insyn och integritet i EU-institutionerna är en väsentlig förutsättning för att skapa förtroende och tillit hos unionsmedborgarna, föra dem närmare EU och låta dem ta del av EU:s verksamhet, samt göra det möjligt för dem att fullt ut åtnjuta och utöva sina rättigheter till följd av unionsmedborgarskapet. Parlamentet påpekar att medborgarna bör ha tillgång till all nödvändig information, som bör presenteras så tydligt och begripligt som möjligt. Alla EU:s institutioner och organ uppmanas att ta itu med de kvarlevande bristerna, i linje med bestämmelserna i bland annat artiklarna 9 och 10.3 i EU-fördraget, artikel 15 i EUF-fördraget och artiklarna 41–42 i stadgan.
9. Europaparlamentet konstaterar att medborgarutbildning och interkulturell dialog ökar

¹ Antagna texter, P8_TA(2016)0409.

medborgarnas förståelse för vikten av deltagande i samhället och politiken. Dessutom ger utbildning i mänskliga rättigheter medborgarna en ökad medvetenhet om sina rättigheter och lär dem respektera andras rättigheter. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att i skolornas kursplaner ta med utbildning i demokratiskt medborgarskap och mänskliga rättigheter, för att ge eleverna kunskap, förståelse och kompetens, men också beredvillighet att själva agera i samhället för att försvara och främja de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstaten.

10. Europaparlamentet efterlyser ett fullständigt och effektivt genomförande av direktiv (EU) 2015/637 för att säkerställa konsulärt skydd för unionsmedborgare som befinner sig i tredjeländer där deras medlemsstater inte är representerade.
11. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram ett förslag till ett nytt, säkrare format för den provisoriska EU-resehandlingen för icke företrädda EU-medborgare utanför EU vilkas pass har stulits, förkommit, förstörts eller är tillfälligt oåtkomliga, i syfte att garantera deras hemresa.
12. Europaparlamentet betonar att medborgarinitiativet är ett innovativt verktyg för deltagandedemokrati i Europeiska unionen som medborgarna kan använda för att uttrycka sin vilja och forma utvecklingen av EU:s politik. Parlamentet påpekar dock att det finns betydande brister i medborgarinitiativets funktionssätt som måste åtgärdas för att det ska bli mer verkningsfullt. Parlamentet uttrycker oro över kommissionens uppföljning av framgångsrika initiativ.
13. Europaparlamentet betonar att brottsoffer och offer för terrorism måste garanteras en lämplig nivå av rättigheter utan åtskillnad i hela EU och att de bör behandlas med respekt och värdighet och få lämpligt stöd enligt sina egna och sina familjers behov. Parlamentet understryker att ett ökande antal unionsmedborgare har drabbats av terrordåd i något annat land än det egna, och efterlyser därför snarast upprättande av protokoll i medlemsstaterna för att hjälpa utländska unionsmedborgare i händelse av ett terrordåd, i linje med direktiv 2015/0281/EU om bekämpande av terrorism. Parlamentet betonar behovet av ett särskilt direktiv till skydd för offer för terrorism.
14. Europaparlamentet anser att EU måste utöka sina insatser för att garantera skyddet av sina grundläggande värden och av minoriteternas rättigheter, för att hänvisningar till minoriteter och till jämlikhet mellan alla unionsmedborgare i artikel 2 respektive 9 i EU-fördraget ska få en konkret verklighetsförankring.
15. Europaparlamentet framhåller att nationella, etniska, religiösa och språkliga minoriteter i flera århundraden levt tillsammans eller jämsides med majoritetskulturer i Europa. Parlamentet anser att det i hög grad skulle stärka banden mellan medborgarna och det europeiska projektet om EU iakttog EU-fördragets krav på att respektera, skydda och stärka Europas kulturella och språkliga mångfald i EU såväl mellan som inom medlemsstaterna. Parlamentet anser att EU bör fastställa strikta normer för minoritetsskydd, och då börja med normer som kodifierats i internationella rättsinstrument, såsom Europarådets rättsinstrument, och att dessa normer bör få en fast förankring i en rättslig ram med garantier för demokrati, rättsstat och grundläggande rättigheter överallt i Europa. Parlamentet uppmanar de medlemsstater som ännu inte gjort det att utan ytterligare dröjsmål ratificera ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk,

samt genomföra fördragen med ärligt uppsåt. Parlamentet erinrar också om att de principer som utvecklats inom ramen för OSSE måste genomföras.

16. Europaparlamentet beklagar att det inte på länge gjorts några framsteg med förslaget från 2008 till direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Parlamentet uppmanar än en gång rådet att anta förslaget så snart som möjligt.
17. Europaparlamentet konstaterar att enligt EU-förordningen om inrättande av ett program Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap för perioden 2014–2020 ska detta program främja och skydda barnets rättigheter, i syfte att nå det mål som anges i artikel 3.3 i EU-fördraget.
18. Europaparlamentet anser att den systematiska diskrimineringen av romska medborgare i deras hemländer, liksom vräkningarna och utvisningarna av dem när de utövar sin rätt till fri rörlighet och bosättning i en annan medlemsstat, strider mot den grundläggande rätten till frihet från diskriminering på grund av etniskt ursprung och rätten att flytta till och bosätta sig i en annan medlemsstat, så att grundvalarna för unionsmedborgarskapet på prov. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att utföra registrering av födelse utan diskriminering och att omedelbart vidta korrigeringsåtgärder för att säkerställa identifieringen av alla sina medborgare för att undvika att romer nekas tillgång till alla viktiga grundläggande tjänster. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att, via sina lokala myndigheter, aktivt verka för att varje barn säkert ska registreras. Kommissionen uppmanas att bedöma och övervaka situationen i medlemsstaterna, dela med sig exempel på bästa praxis om identifiering och skydd av personer vars medborgarskap inte har erkänts och som saknar möjlighet att få identitetshandlingar, samt dra i gång medvetandehöjande kampanjer om vikten av registrering av födelse.
19. Europaparlamentet välkomnar kommissionens rapport om EU-medborgarskapet 2017 och betonar att man måste prioritera ökat och förbättrat medborgardeltagande. Parlamentet beklagar dock att rapporten saknar hänvisningar till rätten att göra framställningar, rätten att vända sig till Europeiska ombudsmannen eller rätten att få tillgång till handlingar, och inte heller nämner hur dessa rättigheter ska stärkas.
20. Europaparlamentet fördömer alla former av diskriminering och våld i EU mot homosexuella, transpersoner, bisexuella och intersexuella (hbti-personer). Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att anta lagar och politik för att bekämpa homo- och transfobi. Parlamentet uppmanar kommissionen att ta fram en agenda som tillförsäkrar lika rättigheter och möjligheter på grund av sexuell läggning och könsidentitet, med samtidigt respekt för medlemsstaternas befogenheter.
21. Europaparlamentet förklarar att fria medier och fri tillgång till ett öppet internet är en avgörande del av demokratin.
22. Europaparlamentet välkomnar undertecknandet den 13 juni 2017 av EU:s anslutning till Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet. men beklagar dock att begränsningen till två områden, nämligen frågor som rör straffrättsligt samarbete samt asyl och principen om ”non-refoulement”, föranleder rättslig osäkerhet om vad EU:s anslutning egentligen innefattar. Medlemsstaterna uppmanas kraftfullt att skynda på förhandlingarna om att ratificera

och genomföra Istanbulkonventionen. För att bli mer verkningsfulla bör åtgärder mot våld mot kvinnor åtföljas av åtgärder som främjar kvinnors ekonomiska oberoende. Parlamentet uppmanar kommissionen att vidare behandla könsrelaterade ekonomiska ojämlikheter och frågan om balans mellan arbetsliv och privatliv.

23. Europaparlamentet instämmer med att EU:s lagstiftning om likabehandling kräver att det inrättas nationella likabehandlingsorgan. Parlamentet uppmanar kommissionen att föreslå riktlinjer för medlemsstaterna om hur dessa organ bör fungera och hur de ska kunna garanteras det oberoende, den effektivitet, de befogenheter och de resurser de behöver, bland dem också Equinet, för att kunna ta itu med diskriminering och främja likabehandling. Parlamentet uppmanar de nationella likabehandlingsorganen, liksom också Equinet, att utföra sina uppgifter och stärka sitt samarbete för att ta itu med diskriminering och främja likabehandling. Parlamentet påminner om vikten av programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap 2014–2020 för att ge ytterligare praktiskt stöd till diskrimineringsbekämpning på gräsrotsnivå. Parlamentet uppmanar kommissionen att i ett meddelande ta med funktionsnedsättning i sitt strategiska engagemang för jämställdhet 2016–2019. Parlamentet påminner om att EU grundar sig på principen om jämställdhet mellan kvinnor och män, och att denna princip kan förverkligas endast genom en strategisk integrering i all EU-politik. Parlamentet konstaterar de oproportionerliga konsekvenserna för kvinnor av multipel diskriminering. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att arbeta med regionala och lokala myndigheter, brottsbekämpande organ, nationella likabehandlingsorgan och organisationer i det civila samhället för att stärka övervakningen av samverkan mellan olika diskrimineringsgrunder.
24. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att, i deras egenskap av att ha undertecknat konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, integrera tillgänglighet, delaktighet, icke-diskriminering och jämställdhet i unionslagstiftningen, så att unionsmedborgare med funktionsnedsättning kan åtnjuta sina grundläggande rättigheter på samma villkor som andra.
25. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att använda alla tillgängliga finansiella, lagstiftningsrelaterade och stödjande verktyg för att främja ett åldersvänligt samhälle och ett hälsosamt åldrande för unionsmedborgarna, bland annat med hjälp av inkluderande arbetsmarknader, innovativa och flexibla arbetsscheman, tillgång till yrkesutbildning, tillgång till hälso- och sjukvård av god kvalitet samt utveckling av produkter och tjänster för e-hälsa.
26. Europaparlamentet välkomnar initiativet om den europeiska solidaritetskåren, som skapar möjligheter för unga att arbeta som volontärer i projekt i det egna landet eller utomlands, liksom också initiativet EU-frivilliga för humanitärt arbete, som gör det möjligt för européer att delta i program för humanitärt bistånd i hela världen
27. Europaparlamentet anser att medborgare som flyttar till och bosätter sig i en annan EU-medlemsstat bör ha möjlighet att utöva sin rätt att rösta i de nationella valen i sina ursprungsländer. Parlamentet rekommenderar de medlemsstater som frantar sina egna medborgare rösträtten när dessa väljer att bosätta sig i en annan medlemsstat under en längre tid att lätta på kraven för dessa medborgare och låta dem få behålla sin rätt att rösta i nationella val.

28. Europaparlamentet upprepar sin ståndpunkt att man måste slå vakt om rättigheterna och intressena för medborgare i EU-27 som bor eller har bott i Förenade kungariket och brittiska medborgare som bor eller har bott i EU-27 och behandla detta som en absolut prioritet i förhandlingarna om avtalet om utträde. Parlamentet anser dessutom att skyldigheterna för Förenade kungariket och EU i detta avseende bör baseras på ömsesidighet, jämlikhet, symmetri, icke-diskriminering, rättvis behandling samt fullständig respekt för EU-rättens integritet, inbegripet stadgan och dess efterlevnadsram.

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	6.11.2017
Slutomröstning: resultat	+: 44 -: 6 0: 3
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Asim Ahmedov Ademov, Gerard Batten, Monika Beňová, Malin Björk, Michal Boni, Daniel Dalton, Rachida Dati, Raymond Finch, Kinga Gál, Ana Gomes, Sylvie Guillaume, Monika Hohlmeier, Filiz Hyusmenova, Sophia in 't Veld, Dietmar Köster, Barbara Kudrycka, Cécile Kshetu Kyenge, Juan Fernando López Aguilar, Monica Macovei, Roberta Metsola, Claude Moraes, Péter Niedermüller, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Csaba Sógor, Helga Stevens, Traian Ungureanu, Marie-Christine Vergiat, Udo Voigt, Josef Weidenholzer, Cecilia Wikström, Kristina Winberg, Auke Zijlstra
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Carlos Coelho, Anna Maria Corazza Bildt, Pál Csáky, Miriam Dalli, Gérard Deprez, Marek Jurek, Jeroen Lenaers, Elly Schlein, Barbara Spinelli, Axel Voss
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 200.2)	Max Andersson, André Elissen, György Hölvényi, Karin Kadenbach, Peter Kouroumbashev, Julia Reda, Sofia Ribeiro, Bart Staes, Julie Ward, Wim van de Camp

**SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP
I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET**

44	+
ALDE	Gérard Deprez, Filiz Hyusmenova, Sophia in 't Veld, Cecilia Wikström
ECR	Helga Stevens
GUE/NGL	Malin Björk, Barbara Spinelli, Marie-Christine Vergiat
PPE	Asim Ahmedov Ademov, Michał Boni, Carlos Coelho, Anna Maria Corazza Bildt, Pál Csáky, Rachida Dati, Kinga Gál, Monika Hohlmeier, György Hölvényi, Barbara Kudrycka, Jeroen Lenaers, Roberta Metsola, Sofia Ribeiro, Csaba Sógor, Traian Ungureanu, Wim van de Camp, Axel Voss
S&D	Monika Beňová, Miriam Dalli, Ana Gomes, Sylvie Guillaume, Karin Kadenbach, Dietmar Köster, Peter Kouroumbashev, Cécile Kashetu Kyenge, Juan Fernando López Aguilar, Claude Moraes, Péter Niedermüller, Elly Schlein, Birgit Sippel, Julie Ward, Josef Weidenholzer
VERTS/ALE	Max Andersson, Julia Reda, Judith Sargentini, Bart Staes

6	-
EFDD	Gerard Batten, Raymond Finch, Kristina Winberg
ENF	André Elissen, Auke Zijlstra
NI	Udo Voigt

3	0
ECR	Daniel Dalton, Marek Jurek, Monica Macovei

Teckenförklaring:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster